

КОМУНИКАЦИЯ В ОБРАЗОВАНИЕТО И СТИЛ НА ПРЕПОДАВАНЕ – МОЯТА ГЛЕДНА ТОЧКА

Илияна Гагова

Професионална гимназия по горско стопанство „Хр. Ботев“ – Велинград

1. Въведение

Терминът „комуникация“ е един от най-широко употребяваните термини в днешните хуманитарни и социални науки. Има латински произход (communication) и означава „споделяне“, „съобщаване“, „предаване“. В езиките, изпитали сериозно влияние от латински, communication изразява както определен тип действие, така и резултата от това действие. С други думи, communication може да се преведе като „общуване“ и като „съобщение“. Същият прецизен начин за изразяване е общоприет и в българския език.

Общуването се осъществява на равнище комуникативна ситуация, чиито компоненти са: адресантът и получателът на информацията, целите на единия и на другия, самата информация, формата на поднасяне и условията на общуване.

2. Тезисно твърдение

Педагогическото общуване по време на час е свързано с реализиране на конкретни цели с помощта на набор от педагогически средства при специфични условия – за определено време и на определено място.

3. Изложение – моята гледна точка

Като преподавател по български език и литература, подхождам към поставената тема от позицията на специалист, за когото е ясно, че основното средство за комуникация между хората е именно „езикът“ – като лингвистично понятие и разбирано като „език на тялото“. В часовете по български език комуникацията е важна и особено видима при т.нар. часове за упражнения, докато часовете по литература предполагат един по-различен вид общуване на теоретико-аналитично ниво.

Когато преподавам на своите ученици, изисквам от тях да слушат с цел подпомагане разбирането на новите знания. Самото възприемане на предпоставената информация не е лесно, защото и българският език, и литература-

та изобилстват от понятия и нови думи, които задължително се обясняват, превеждат или се посочва тяхната етимология. Когато решаваме тестове по езикова култура или анализираме художествен текст, насочвам вниманието си към участието на учениците по време на създалата се комуникативна ситуация. Това предполага и като цяло поставя обучаващите се в активна речева позиция, при която аз, като педагог, влизам в ролята на техен слушател, а на по-късен етап – и в ролята на техен оценител.

Процесът на комуникация в образованието, а и не само там, е двупосочен, а участниците в него – имам предвид гимназистите (IX – XII клас), с които работя в моето училище, се предполага, че са с вече формирани способности за комуникация. Сред тях има такива, които идват в IX клас с нагласата да подражават и очакват учителят да им каже какво и кога да направят. Те са в пасивна позиция и повече слушат, отколкото да говорят или пишат. Съзидателност и творчество почти не се наблюдават, вероятно защото до този момент към тях е подхождано чрез т.нар. репродуктивен, дори допускам педантичен стил на преподаване. По-голяма част от учениците, на които преподавам обаче, се намират в т.нар. „златна среда“. Те са добри слушатели по отношение на поднасяната им информация като готови знания и ценности, но в същото време са и добри говорители, когато анализират, интерпретират или създават свой собствен текст – устен или писмен.

Първите се плашат от отговорност, а вторите не пестят своя талант. Общувайки с такива ученици, винаги си поставям за цел взаимното разбиране и надграждане на преподавания учебен материал.

Литературата, но и българският език предполагат постоянен диалог между учителя и учениците. Изключително значение тук има количественото съотношение в речта на субектите, а също и начинът на формулиране на въпросите. Винаги се стремя, а това го изисква и хуманитарната насоченост на моя предмет, към субективното пречупване, преживяване и елемента на откривателство. Преподавам, стимулирайки не само ученето, но и учебно-изследователската дейност.

Една от целите на комуникацията в образованието е и преодоляването на определен обем „незнание“, „неяснота“ и „невъзможност“ да се придобие определена информация. В подобни ситуации, а такива в моя учителски стаж има, на помощ идват техниките, методите и упражненията, провокиращи мисленето на учениците (решаване на казуси, симулативни игри, мозъчна атака). Общуването с тези ученици е интересно и провокативно за мен, защото те са колкото еднакви – „деца на новото време“, толкова и различни – „бунтари“, „борци“. В педагогическата си практика гледам да съвместявам елементи от различни стилове на преподаване, най-продуктивни от които се оказват творческо-евристичният, демократичният и диалогичният. И трите стила изискват двупосочна комуникация и ми дават възможност спокойно да разговарям с

учениците за задачите, целите и решенията (в теста по български език или по време на подготовка за открит урок по литература). Основната ми роля обаче е да поощрявам учащите се, дори да сбъркат, да ги карам да работят така, както знам и чувствам, че са способни. Гледам по посока на инициативността им, на това в един момент да започнат сами да направляват процеса на учене (информално учене). Трудности, разбира се, има, но комуникацията с група от хора, които дори не са на твоята възраст, крие подобен негатив. И тук от изключително значение са индивидуалните и професионалните качества и умения на учителя, защото негово е лидерското място при общуването по време на урок.

3. Заключение

Преподаването и комуникацията между учител и ученик днес е процес със своя съдържателна рамка, която допуска натрупването на познавателен и социален опит. Преодоляват се различни бариери и препятствия, използват се различни форми на общуване, за да може да се получи обратната връзка и да се затвърди моделът на комуникацията в образованието като двупосочен феномен.

COMMUNICATION IN EDUCATION AND TEACHING STYLE – MY POINT OF VIEW

✉ **Ms. Iliana Gagova**
Vocational School of Forestry
Velingrad, Bulgaria
E-mail: pggs_vel@abv.bg